

ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อม
กรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงในจังหวัดพัทลุง

**COSTS AND RETURNS OF SMALL AND MEDIUM SCALE
FATTENING SWINE PRODUCTION
A CASE STUDY OF INDIVIDUAL AND CONTRACT FARMING
IN PHATTHALUNG PROVINCE**

ดร.ปาริชาติ มณีมัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ภัทรพงศ์ เจริญกิจजारุกร

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ธวัชหทัย เขมะวนิช

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

โชติรส มะโนใจ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

กุลธิดา อิศระดำเกิง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อมกรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง รวมถึงวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพัทลุง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 ราย แบ่งเป็นฟาร์มสุกรขุนแบบอิสระ จำนวน 18 ราย และฟาร์มสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง จำนวน 16 ราย ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนผันแปรในการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงเท่ากับ 390 บาท/ตัว ซึ่งต่ำกว่าฟาร์มแบบอิสระที่มีต้นทุนผันแปร เท่ากับ 7,084 บาท/ตัว เนื่องจากผู้ว่าจ้างจะรับภาระต้นทุนค่าพันธุ์สุกรและค่าอาหาร ในขณะที่ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยงจะมีต้นทุนคงที่ เท่ากับ 97 บาท/ตัว ซึ่งสูงกว่าฟาร์มแบบอิสระที่มีต้นทุนคงที่ เท่ากับ 92 บาท/ตัว เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารโรงเรือนแบบปิดที่ต้องลงทุนสูง ด้านผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสุกร ตัวละ 8,272 บาท สูงกว่าเกษตรกรแบบรับจ้างเลี้ยงที่ได้เฉพาะค่าจ้างเลี้ยงในราคาตัวละ 451 บาทและเมื่อพิจารณาผลตอบแทนของโครงการ พบว่า การเลี้ยงสุกรแบบอิสระให้ผลตอบแทนสูงกว่าแบบรับจ้างเลี้ยงทั้งในวิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตราผลตอบแทนทางบัญชี อีกทั้งมีระยะเวลาคืนทุนเร็วกว่า

คำสำคัญ : ต้นทุนและผลตอบแทน การเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ การเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง จังหวัดพัทลุง

ABSTRACT

This study aims to examine and compare the costs and returns of small and medium scale fattening swine production of individual and contract farming as well as to analyze financial return of swine production. The research sample consists of 34 small and medium scale fattening swine farms in Phatthalung province. 18 farms are individual farms, while the other 16 farms are the farms under contract. It was found that the variable cost of under contract swine production is 390 baht/unit which is lower than cost of individual swine production (7,084 baht/unit) due to the main costs i.e. pig breed and feed costs supported by the contractors. Farms under contract production have higher fixed costs (97 baht/unit) than the fixed cost of individual farms (92 baht/unit) as they need high amount of capital to invest in a closed farming system suggested by the contract partners. With respect to the revenue of swine production, individual farmers gain 8,379 baht/unit from selling swine product which is higher than the wage that under contract farmers receive from the contractors (514 baht/unit). Concerning the financial returns of swine production, the results show that net present value, benefit cost ratio, internal rate of return as well as accounting rate of return of individual farms are higher than those of under contract farms. Correspondingly, the payback period of individual farms is shorter.

Keywords: Costs and Returns, Individual Farm Swine Production, Under Contract Swine Production, Phatthalung Province

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสุกรที่สำคัญของอาเซียน ซึ่งได้รับการยอมรับในด้านมาตรฐานการผลิตตั้งแต่ในระดับฟาร์มไปจนถึงระดับโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ การผลิตสุกรส่วนใหญ่เป็นการตอบสนองความต้องการภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของประเทศในกลุ่มอาเซียนส่งผลให้อัตราการบริโภคเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์สุกรมีแนวโน้มขยายตัว ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสในการขยายตลาดส่งออกโดยเฉพาะการส่งออกเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกร รวมถึงการเข้าไปลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุกรและโรงงานแปรรูปสุกรในประเทศอาเซียน ได้แก่ ลาว และกัมพูชา ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศให้การสนับสนุนนักลงทุนจากต่างประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานและขยายปริมาณการผลิตอุตสาหกรรมสุกรของประเทศ (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2555)

รูปแบบการเลี้ยงสุกรในประเทศไทยมี 2 แบบ คือ (1) เกษตรแบบอิสระ คือ เกษตรกรที่ไม่ได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงกับบริษัทเอกชน โดยลักษณะการเลี้ยงจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเกษตรกรแต่ละราย และไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม และ (2) เกษตรแบบรับจ้างเลี้ยงหรือมีพันธสัญญา (Contract Farming) ซึ่งเป็นการจัดการระหว่างเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตกับผู้รับซื้อร่วมกัน ดำเนินงานภายใต้หน่วยธุรกิจเดียวกัน มีการประสานงานและตัดสินใจร่วมกัน

ภายใต้สัญญาหรือข้อตกลงต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากระบวนการผลิตการจัดการผลผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเกษตรกรที่ทำการผลิต (เบญจพรหมและคณะ, 2555) โดยระบบเกษตรพันธสัญญามักถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยในการเข้าถึงตลาด รวมทั้งช่วยลดความเสี่ยงด้านราคา (Sriboonchitta & Wiboonpoongse, 2008) ระบบเกษตรพันธสัญญามองว่าทั้งบริษัทเอกชนและเกษตรกรต่างก็ได้รับประโยชน์ร่วมกัน คือ ช่วยให้ธุรกิจการเกษตรมีความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตในปริมาณและคุณภาพที่กำหนด รวมถึงลดความเสี่ยงในการทำการผลิตด้วยตนเองซึ่งมักมีต้นทุนที่สูงกว่าการจ้างเกษตรกรทำการผลิตให้ โดยบริษัทเอกชนไม่จำเป็นต้องลงทุนในที่ดิน โรงเรือนและอุปกรณ์ อีกทั้งยังช่วยลดความยุ่งยากด้านการจัดหาบุคลากรและลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตที่มีสัดส่วนสูง ในขณะที่ฝ่ายเกษตรกรก็ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมในระบบเกษตรพันธสัญญา เนื่องจากไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตและทำการตลาด ได้รับความช่วยเหลือด้านความรู้เชิงเทคนิค รวมทั้งยังไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาสุกรด้วยตนเอง (ปิติพีร์ รวมเมฆ, 2557)

อย่างไรก็ดี ในอีกมุมมองหนึ่ง ระบบเกษตรพันธะสัญญาถูกวิจารณ์ว่าเป็นเครื่องมือที่นายทุนนำมาใช้เพื่อเอาเปรียบเกษตรกร เพราะระบบนี้จะทำให้นายทุนสามารถปรับตัวในเรื่องการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของระบบตลาดได้ดีขึ้น โดยมีหลักประกันว่าการผลิตจะเป็นไปตามมาตรฐานและได้ผลผลิตตามกำหนด อีกทั้งทำให้นายทุนสามารถควบคุมแรงงานได้มากขึ้น ในขณะที่เกษตรกรต้องรับภาระการลงทุนโรงเรือนและอุปกรณ์ที่มีมูลค่าสูงในที่ดินของตนเอง และใช้แรงงานในครัวเรือน ซึ่งเมื่อพิจารณาผลตอบแทนที่ได้รับเปรียบเทียบกับต้นทุนเงินลงทุนทั้งหมดแล้ว พบว่า ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน (เบญจพรพรณ และคณะ, 2555) กระทั่ง “ระบบเกษตรพันธะสัญญา” ถูกเปรียบเปรยว่าเป็นการเปลี่ยนเกษตรกรอิสระให้กลายเป็นเสมือน “กึ่งแรงงานรับจ้าง” ที่นายทุนจ้างวานให้ทำงานบนผืนดินที่ตัวเองเป็นเจ้าของ (เนตรดาว เกาถวิล, 2556)

เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าสู่ระบบเกษตรพันธะสัญญาเพราะคิดว่ามีรายได้ดีมั่นคง และมีตลาดรองรับแน่นอน อีกทั้งมั่นใจในการดูแลของบริษัทเอกชนคู่สัญญา มีความสะดวกในการจัดหาปัจจัยการผลิต ในขณะที่บางส่วนตัดสินใจตามเพื่อนบ้าน โดยอาจไม่ได้พิจารณาผลได้และผลเสียเชิงเศรษฐกิจอย่างรอบคอบ เกษตรกรบางรายระบุว่าไม่สามารถออกจากระบบพันธะสัญญาได้เนื่องจากลงทุนไปแล้วและมีภาระหนี้สินที่ต้องชำระอยู่ (เบญจพรพรณ และคณะ, 2555) ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะสนับสนุนแนวคิดของเกษตรพันธะสัญญา รวมถึงมีผลการศึกษาที่สนับสนุนแนวทางนี้ในแง่มุมมองต่าง ๆ แต่เมื่อพิจารณาด้านผลตอบแทนทางการเงินและความคุ้มค่าในการลงทุนแล้ว ผลการวิจัยบางส่วน พบว่า เกษตรกรได้รับผลตอบแทนต่ำหรือบางรายประสบผลขาดทุนจากการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนตามระบบพันธะสัญญา และผลการวิจัยมีข้อสรุปตรงกันว่า การเลี้ยงสุกรแบบอิสระ ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่เกษตรกรมากกว่าการเลี้ยงในรูปแบบพันธะสัญญา (เบญจพรพรณ และคณะ, 2555; กันยารัตน์ วงศ์ไชย, 2553; รัตนพล ทเวชาลี, 2548)

การศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนในระบบพันธะสัญญา และการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างการเลี้ยงสุกรขุน แบบพันธะสัญญา

และแบบอิสระพบว่า ยังมีจำนวนไม่มากนัก อีกทั้งยังจำกัดอยู่เพียงเฉพาะบางพื้นที่ซึ่งมีปริมาณการผลิตสุกรเป็นสัดส่วนสูงของประเทศ เช่น ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉีย่งเหนือ และภาคเหนือ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุนระหว่างการเลี้ยงแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความแตกต่างด้านต้นทุนและผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับเพื่อเป็นการขยายผลการศึกษาการเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการเลี้ยงสุกรทั้งสองวิธีให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในมุมมองทางวิชาการที่ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของระบบเกษตรพันธะสัญญาขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละกรณี และสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ รวมถึงเงื่อนไขแรงจูงใจและข้อจำกัดของการทำเกษตรพันธะสัญญาของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม การวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในพื้นที่จังหวัดพัทลุงซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างที่มีปริมาณการผลิตสุกรสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2557 คือ จำนวน 222,828 ตัว (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุน หรือผู้สนใจที่จะลงทุนทำฟาร์มสุกรขุน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงสุกรขุน เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการลงทุนนำไปสู่การพัฒนาด้านธุรกิจการเกษตรของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงในจังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อมในรูปการเลี้ยงแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง
2. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนในฟาร์มสุกรขุนขนาดกลางและขนาดย่อมในรูปการเลี้ยงแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง
3. เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง

3. ทบทวนวรรณกรรม

การเลี้ยงสุกรขุนในประเทศไทย

ในอดีตการเลี้ยงสุกรขุนในประเทศไทยมักทำเป็นอาชีพเสริมโดยเลี้ยงไว้ในบริเวณบ้าน ปริมาณการเลี้ยงไม่มากนัก เลี้ยงโดยใช้อาหารที่หาได้ง่ายจากท้องถิ่นหรือเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค และใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สุกรที่เลี้ยงไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรส่งผลให้อัตราการแลกเนื้อเป็นอาหารต่ำ (จิตโสภณ และคณะ, 2554) ในปัจจุบันอัตราการบริโภคสุกรมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับมีการขยายตัวทางการตลาดซึ่งเป็นผลมาจากการเปิดเสรีทางการค้า ส่งผล

ให้เกษตรกรเริ่มหันมาเลี้ยงสุกรขุนเชิงอุตสาหกรรมกันมากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2555) และรัฐบาลเองก็ได้ให้การสนับสนุนแนวคิดด้านการผลิตสินค้าเกษตรแบบพันธะสัญญาหรือ Contract Farming เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดให้สามารถแข่งขันได้ อีกทั้งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงยั่งยืน (Sriboonchitta & Wiboonpoongse, 2008) ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (2555) ได้สรุปข้อมูลภาพรวมอุตสาหกรรมสุกรของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 -2555 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมอุตสาหกรรมสุกรของไทย

	2555	2554	2553	2552	2551	ตลาดสำคัญในอาเซียน
การผลิต						
- สุกรมีชีวิต (ล้านตัว)	12.15	11.80	11.50	10.20	10.50	
- เนื้อสุกร (พันตัน)	920.00	893.26	870.55	772.14	794.85	
การบริโภค (พันตัน)	900.00	877.26	857.69	761.14	782.57	
ส่งออก (ล้านบาท)						
- สุกรมีชีวิต	2,270	1,898	1,165	1,316	1,316	กัมพูชา/ลาว/พม่า/เวียดนาม
(%△)	(+20.0)	(+62.9)	(-34.8)	(+35.7)	(+1,024.4)	
- เนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็ง	250.00	140.24	78.04	141.50	337.81	ลาว/เวียดนาม/สิงคโปร์
(%△)	(+78.3)	(+79.7)	(-44.8)	(-5.8)	(+48.9)	
- เนื้อสุกรแปรรูป*	12.30	24.60	11.23	44.62	66.50	สิงคโปร์/ลาว/กัมพูชา
(%△)	(-49.6)	(+119.1)	(-74.8)	(-33.0)	(+218.1)	
- เครื่องใน	61.00	58.11	13.90	0.17	1.52	มาเลเซีย/ลาว/กัมพูชา
(%△)	(+5.0)	(+318.2)	(+8,076.5)	(-89.9)	(+998.8)	
- ผลิตภัณฑ์สุกร**	4,170.00	3,474.57	2,742.05	2,471.82	1,909.24	สิงคโปร์/ลาว/กัมพูชา/พม่า/มาเลเซีย
(%△)	(+20.0)	(+26.7)	(+10.9)	(+29.4)	(+101.2)	

ที่มา: สมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออกและกระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ: * เนื้อสุกรแปรรูป หมายถึง เนื้อสุกรตากแห้ง รมควัน และแช่เกลือ

** ผลิตภัณฑ์สุกร หมายถึง ไส้กรอก เบคอน และแฮม

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2548) ได้สรุปปัจจัยความสำเร็จในการเลี้ยงสุกร ประกอบด้วยสุกรพันธุ์ดีอาหารดีโรงเรือนดีการจัดการเลี้ยงดูดีและการป้องกันโรคดี โดยพันธุ์สุกรที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย ได้แก่ พันธุ์ลาร์จไวท์ พันธุ์แลนด์เรซ พันธุ์ดอร์คเจอร์ซี่

พันธุ์เป็ยเตรง และพันธุ์พื้นเมือง อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงสุกรพันธุ์แท้พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นเกษตรกรจึงนิยมนำพันธุ์แท้มาผสมข้ามสายพันธุ์ในการเลี้ยงสุกรขุน เพื่อทำให้ลูกที่เกิดขึ้นมีลักษณะดีกว่าค่าเฉลี่ยของการให้ผลผลิตจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ให้กำเนิดทั้ง

ในด้านการเจริญเติบโต และความแข็งแรง ซึ่งโดยทั่วไป นิยมใช้สูตรลูกผสมสามสายพันธุ์เป็นสูตรขุน คือ พันธุ์คูรีคเจอร์ซี่ x พันธุ์แลนด์เรซ - พันธุ์ลาร์จไวท์ โดยใช้แม่สองสายพันธุ์คือ พันธุ์แลนด์เรซ x พันธุ์ลาร์จไวท์ หรือพันธุ์ลาร์จไวท์ x พันธุ์แลนด์เรซซึ่งถือว่าเป็นสายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติการผลิตรายได้ดีที่สุด ส่วนพ่อพันธุ์จะใช้พ่อพันธุ์แท้ เช่น พันธุ์คูรีคเจอร์ซี่ พันธุ์ลาร์จไวท์ พันธุ์แลนด์เรซ ผสมกับแม่พันธุ์แท้ เช่น พันธุ์แลนด์เรซ พันธุ์ลาร์จไวท์ หรือพันธุ์คูรีคเจอร์ซี่ (กรมปศุสัตว์, 2548)

อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรขุน มี 3 รูปแบบ คือ (1) ผสมอาหารใช้เองในฟาร์ม โดยมีวัตถุดิบหลัก ๆ ได้แก่ กากถั่วเหลืองปลาปน ปลายข้าว ข้าวโพด รำละเอียด และไวตามินแร่ธาตุในรูปของพรีมิกซ์ แล้วนำวัตถุดิบมาผสมตามสูตรและความต้องการของสุกรแต่ละขนาด วิธีนี้จะประหยัดสามารถเลือกใช้อาหารราคาถูก หาได้ง่ายในท้องถิ่น และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้มาก (2) ใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูป ข้อดีคือ สะดวกในการใช้และจัดหา ซึ่งอาหารสำหรับสุกรแต่ละขนาด จะมีจำหน่ายตามท้องตลาด ข้อเสียคือ ราคาแพง และผู้ใช้ไม่ทราบชัดเจนว่าอาหารเม็ดสำเร็จรูปประกอบด้วยวัตถุดิบอะไรบ้าง (3) ใช้หัวอาหารสำเร็จรูป ซึ่งส่วนใหญ่จะมีโปรตีนประมาณ 32 - 36% ผสมไวตามินแร่ธาตุไว้แล้วและผสมกับปลายข้าว ข้าวโพด รำละเอียด ตามอัตราส่วนที่ระบุไว้ตามฉลากที่ถุงอาหาร โดยการใช้ในสุกรแต่ละขนาดจะต้องคำนึงถึงเปอร์เซ็นต์โปรตีนในอาหารผสมด้วย (กรมปศุสัตว์, 2548)

ระบบของโรงเรือนสุกร มี 2 ลักษณะ คือ (1) โรงเรือนระบบเปิด หมายถึง โรงเรือนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติและอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรือน และ (2) โรงเรือนระบบปิด หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสุกร ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศและแสงสว่าง สามารถป้องกันพาหะนำโรคได้ ซึ่งโรงเรือนแบบปิดการลงทุนครั้งแรกมีราคาค่อนข้างสูง แต่สุกรจะอยู่สุขสบายและโตเร็ว (กรมปศุสัตว์, 2548) นอกจากนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการเลี้ยงสุกรขุนให้ได้ผล ได้แก่ ด้านการจัดการบุคลากร โดยจัดให้มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง การสร้างภูมิคุ้มกันโรคและการควบคุมโรคแก่

สุกร โดยการให้ยาและวัคซีนที่เหมาะสมตามเวลาที่กำหนด (จิตโสภณและคณะ, 2555)

การเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming)

การเกษตรพันธสัญญา หมายถึง การที่เกษตรกรทำสัญญาข้อตกลงกับบริษัทผู้ว่าจ้างก่อนเริ่มการผลิตสินค้าเกษตร โดยสัญญาดังกล่าวระบุว่าบริษัทคู่สัญญาจะเป็นผู้จัดหาทรัพยากรการเกษตร และอาจรวมถึงการเข้าไปกำหนดวิธีการดำเนินการผลิต ปริมาณ คุณภาพของผลผลิต และระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยการผลิตจะกระทำบนพื้นที่ซึ่งเกษตรกรเป็นเจ้าของ และเกษตรกรจะเป็นผู้ดูแลสุกรและจัดการพื้นที่การผลิตเองทั้งหมด ในขณะที่บริษัทผู้ว่าจ้างมีสิทธิและอำนาจทางกฎหมายเหนือผลผลิตที่ได้จากการผลิตนั้น (Prowse, 2012)

ปิติพีร์ รวมเมฆ (2557) ได้สรุปรูปแบบของการเลี้ยงสุกรแบบพันธสัญญาในประเทศไทยไว้ 2 รูปแบบ คือ

(1) แบบจ้างเลี้ยง (Contract Farm) การดำเนินงานเริ่มต้นจากบริษัทเอกชนผู้ผลิตและแปรรูปสุกร สรรหา และทำสัญญาจ้างเกษตรกรในการเลี้ยงสุกร โดยเกษตรกรภายใต้สัญญาเป็นผู้ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรทั้งหมดในการสร้างฟาร์ม ได้แก่ ที่ดิน โรงเรือนและระบบต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานภายใต้การควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานของบริษัทเอกชน โดยบริษัทเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนวัตถุดิบทั้งหมด ได้แก่ พ่อพันธุ์-แม่พันธุ์สุกร อาหารสุกร ยาและเวชภัณฑ์ รวมถึงการส่งสัตวบาลเพื่อดูแลและควบคุมการเลี้ยงสุกรอย่างใกล้ชิด ในระบบนี้เกษตรกรมีหน้าที่รับผิดชอบการเลี้ยงสุกรตามแผนการผลิตที่บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างกำหนดไว้ โดยบริษัทผู้ว่าจ้างจะให้การสนับสนุนด้านความรู้เชิงเทคนิค (Know-How) และเมื่อสุกรโตเต็มวัย เกษตรกรจะทำการส่งมอบให้กับบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้าง โดยที่บริษัทจะให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรภายใต้สัญญาเป็น “ค่าจ้างเลี้ยง” ตามน้ำหนักส่วนเพิ่มที่เกษตรกรเลี้ยงได้ รวมถึงผลตอบแทนส่วนเพิ่มอื่น ๆ ได้แก่ รายได้จากค่าอัตราแลกเนื้อที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดรายได้จากการให้ความร่วมมือกับบริษัทเอกชนคู่สัญญา เช่น การมีไซโลเก็บอาหาร การทำไบโอแก๊ส และรายได้จากส่วนเพิ่มจากอัตราการอยู่รอดที่สูงกว่าที่บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างกำหนด หลังจากนั้นบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างจะนำสุกรเข้าสู่กระบวนการแปรรูป

เพื่อจัดจำหน่ายต่อไปโดยกลุ่มเป้าหมายของการเลี้ยงสุกรแบบจ้างเลี้ยง คือ เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตัวเอง และต้องการทำฟาร์มสุกรที่มีการเลี้ยงอย่างเป็นระบบ อาจเป็นผู้ที่มีความรู้ในการเลี้ยงสุกรหรือมีฟาร์มสุกรอยู่แล้ว แต่ไม่ต้องการรับภาระค่าวัตถุดิบและไม่พร้อมรับความเสี่ยงจากการผลิตและความผันผวนของราคาสุกร

(2) แบบเช่าฟาร์ม (Outsource Farm) การดำเนินงาน เริ่มจากบริษัทเอกชนผู้ผลิตและแปรรูปสุกรสรรหาที่ดินออกแบบสร้างฟาร์ม และดำเนินการทำสัญญาเช่าฟาร์มกับผู้ลงทุนหรือเจ้าของที่ดินเพื่อผลิตสุกร หลังจากทำสัญญาผู้ลงทุนหรือเจ้าของที่ดินจะเป็นผู้ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรทั้งหมดในการสร้างฟาร์ม ได้แก่ ที่ดิน โรงเรือนและระบบต่าง ๆ ภายใต้การควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานของบริษัทเอกชนผู้เช่าฟาร์ม เมื่อการก่อสร้างฟาร์มเสร็จสิ้น และผ่านตามาตรฐานของบริษัทผู้เช่าฟาร์มเจ้าของที่ดินจะส่งมอบฟาร์มให้กับบริษัท ซึ่งในระบบนี้บริษัทผู้เช่าฟาร์มจะเป็นผู้ดำเนินการเลี้ยงสุกรด้วยตนเอง และแปรรูปสุกรเพื่อจำหน่ายต่อไป โดยให้ผลตอบแทนแก่ ผู้ลงทุนหรือเจ้าของที่ดินเป็น “ค่าเช่าฟาร์ม” ในอัตราค่าเช่าที่ดินด้วยการทำสัญญาเช่าฟาร์มในระยะยาว คิดเป็นอัตราผลตอบแทนร้อยละ 12.8 ต่อปีของเงินลงทุนทั้งนี้รูปแบบการเช่าฟาร์มจะมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่ผู้ลงทุนหรือเจ้าของที่ดินที่มีความมั่นคงทางการเงิน และไม่ต้องเลี้ยงสุกรด้วยตนเอง แต่มองหาทางเลือกในการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนในระดับที่น่าพอใจ โดยในส่วนของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการเลี้ยงสุกรขุนระบบเกษตรพันธสัญญาในรูปแบบการจ้างเลี้ยง ในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มีจำนวนมากกว่ารูปแบบการเช่าฟาร์ม

ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกร

1. ต้นทุนการเลี้ยงสุกรขุน

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่าต้นทุนในการเลี้ยงสุกรขุน มีองค์ประกอบของค่าใช้จ่ายโครงการลงทุน 2 ส่วนคือ (1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้น (Initial Investment) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่การเลี้ยงการสร้างโรงเรือนอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรที่มีอายุการใช้งานหลายปี และ (2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating and Maintenance Cost) เป็นค่าใช้จ่ายประจำที่เกิดขึ้นทุกปีหรือเป็นระยะ

เพื่อให้การดำเนินการผลิตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่าพันธุ์สุกร ค่าแรงงาน ค่าอาหาร ค่าเวชภัณฑ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตรเป็นต้นซึ่งค่าใช้จ่ายในการลงทุนและการดำเนินงาน สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทตามหลักการจัดประเภทต้นทุน คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร (Raiborn, Kinney, and Prather-Kinsey, 2006) โดยต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอาคาร โรงเรือนและอุปกรณ์การเกษตรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงที่เป็นสิ่งคงทนที่มีอายุการใช้งานนาน ซึ่งเกิดจากการลงทุนเริ่มแรก ซึ่งคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนซื้อหรือสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงประกอบด้วย โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเก็บและผสมอาหาร เครื่องผสมอาหาร เครื่องสูบน้ำและระบบการให้น้ำ เครื่องชั่งน้ำหนัก รถเข็นอาหาร ถังอาหารและเครื่องพ่นยาฆ่าเชื้อ เป็นต้น สำหรับต้นทุนการดำเนินงานระหว่างดำเนินการเลี้ยงสุกรขุน ประเภทต้นทุนผันแปร (Variable Cost) ประกอบด้วย ต้นทุนค่าพันธุ์สุกร ต้นทุนค่าอาหาร ต้นทุนค่าไฟฟ้า ต้นทุนค่าแรงงาน และต้นทุนอื่น ๆ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม ค่าภาษีโรงเรือน ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น โดยปกติระยะการเลี้ยงสุกรขุน 1 รอบ ใช้เวลาในการเลี้ยงโดยเฉลี่ย 5-6 เดือน หรือเลี้ยงได้ 2 รอบใน 1 ปีในการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระนั้น เกษตรกรต้องรับผิดชอบต้นทุนในการเลี้ยงทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนเงินลงทุนในโรงเรือนและอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน เช่น ค่าพันธุ์ค่าอาหาร ค่ายาและเวชภัณฑ์ ในขณะที่การเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงนั้น เกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะการเลี้ยงเป็นหลัก โดยบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับการเลี้ยง และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค (Know-How) แก่เกษตรกรทั้งในด้านการใช้ยาและเวชภัณฑ์การรักษาสุกร การกำหนดโปรแกรมการให้อาหารและการตรวจสอบมาตรฐานการเลี้ยงของเกษตรกร ส่วนเกษตรกรมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการเลี้ยงสุกรของบริษัทอย่างเคร่งครัด และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยง เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงาน อีกทั้งจะต้องบำรุงรักษาฟาร์มให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้าง เช่น คลังอาหารสุกร ยาและเวชภัณฑ์

2. ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุน

ผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับจากการเลี้ยงสุกรขุนขึ้นอยู่กับรูปแบบการเลี้ยง ในกรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระ เกษตรกรจะได้รับรายได้จากการขายผลผลิตสุกร (น้ำหนักสุกร x ราคาขาย) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจะต้องรับภาระความผันผวนของราคาตลาด ในขณะที่ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงนั้น บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างจะจ่ายผลตอบแทนในรูปแบบ “ค่าจ้างเลี้ยง” (น้ำหนักส่วนเพิ่ม x อัตราค่าจ้างเลี้ยง) แก่เกษตรกรทุกสิ้นรอบการเลี้ยง โดยเมื่อสุกรมีน้ำหนักถึงเกณฑ์หรือถึงกำหนดครบรอบการเลี้ยง บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างจะมารับสุกรเพื่อไปส่งยังโรงงานแปรรูป และประเมินผลตอบแทนการเลี้ยง โดยพิจารณาจากน้ำหนักส่วนเพิ่ม (น้ำหนักสุกรรับเข้าเปรียบเทียบกับน้ำหนักสุกรออก) เรียกว่า รายได้จากน้ำหนักส่วนเพิ่ม โดยเกษตรกรผู้รับจ้างเลี้ยงยังได้รับรายได้จากอัตราแลกเนื้อ¹ รายได้จากการให้ความร่วมมือ และรายได้จากการเลี้ยงรอดเกินค่ามาตรฐาน (ปิติพิร รวมเมฆ, 2557) นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนยังมีรายได้อื่น ๆ เช่น รายได้จากการขายมูลสุกร รายได้จากการขายกระสอบอาหาร และรายได้จากการขายสุกรคัดทิ้ง เป็นต้น

3. กำไรจากการเลี้ยงสุกรขุน

กำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนเกิดจากการที่เกษตรกรสามารถสร้างรายได้ (Revenue) มากกว่าต้นทุน (Cost) ที่เกิดขึ้นโดยกำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมาจากรายได้จากการขายผลผลิตสุกรหักด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรทั้งหมดจากการดำเนินงาน ในขณะที่กำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงมาจากรายได้ค่าจ้างเลี้ยงที่เกษตรกรได้รับจากบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างหักด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรจากการดำเนินงานทั้งหมด (ไม่รวมต้นทุนค่าพันธุ์สุกร ต้นทุนค่าอาหาร ต้นทุนค่ายา และเวชภัณฑ์) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าเกษตรกรมีกำไรเพียงเล็กน้อยจากการเลี้ยงสุกรขุนตามระบบรับจ้างเลี้ยง และการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระจะให้ผลกำไรแก่เกษตรกรสูงกว่าการเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยง โดยผลการศึกษาของรัตนพล ทวะชาลี (2548) ที่

ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากฟาร์มสุกรขุนขนาดเล็กของเกษตรกรอิสระและรับจ้างเลี้ยง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง มีกำไร 16,526 บาทต่อรอบการเลี้ยง ในขณะที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ มีกำไร 384,259 บาทต่อรอบการเลี้ยง นอกจากนี้ ผลการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงสุกรขุนแบบพันธะสัญญากับการเลี้ยงแบบอิสระในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงรายของกันยารัตน์ วงศ์ไชย (2553) ให้ผลสรุปที่สอดคล้องกัน คือ การเลี้ยงสุกรแบบอิสระให้ผลกำไรแก่เกษตรกรมากกว่าการเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง โดยเกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง เท่ากับ 812 บาทต่อตัว ในขณะที่กำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ เท่ากับ 6,000 บาทต่อตัว อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของเบญจพรรณและคณะ (2555) ที่ศึกษาความเสี่ยงของการเกษตรระบบพันธะสัญญาในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ในช่วง พ.ศ. 2552-2553 พบว่า ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงของเกษตรกรรายย่อยไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน โดยกำไรที่เกษตรกรได้รับเป็นเพียงกำไรในระดับเหนือต้นทุนเงินสดที่เป็นต้นทุนดำเนินการเลี้ยงเท่านั้น แต่หากพิจารณาต้นทุนเงินลงทุนในโรงเรือนและอุปกรณ์ ต้นทุนค่าใช้ที่ดิน และต้นทุนค่าแรงงานแล้ว พบว่าเกษตรกรไม่ได้มีกำไรหรือมีผลขาดทุนจากการลงทุนนั่นเอง โดยเกษตรกรจะมีผลขาดทุน เท่ากับ 189 บาทต่อผลผลิตสุกรขุน 1,000 กิโลกรัม

4. ทฤษฎีการวิเคราะห์การลงทุน

การวิเคราะห์การลงทุน คือ วิธีการประเมินหรือวัดความสามารถในการลงทุน (Profitability) ของโครงการที่มีการใช้ปัจจัยในช่วงเวลาที่ติดต่อกันหลายปี โดยมุ่งหวังจะก่อให้เกิดกระแสรายได้หรือผลประโยชน์ที่ต่อเนื่องกันในอนาคต การวิเคราะห์การลงทุนนี้จะวัดจากกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นตลอดโครงการลงทุนของผู้ลงทุนเป็นหลัก โดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของโครงการลงทุน เป็นการเปรียบเทียบเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่าย (Costs) กับรายได้หรือผลประโยชน์ (Benefits) จากโครงการนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจว่าควรลงทุนหรือดูความเป็นไปได้ของการลงทุน โดยในการวิเคราะห์จะอาศัยเครื่องมือหรือวิธีวิเคราะห์การลงทุน ดังนี้ (1) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value หรือ NPV) คือ ผลต่างระหว่างมูลค่า

¹ อัตราแลกเนื้อ (Feed Conversion Ratio: FCR) หมายถึง อัตราส่วนของปริมาณอาหาร 1 หน่วยที่สุกรกินเข้าไปต่อน้ำหนักตัวสุกรที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ใช้สูตรคำนวณคือ $FCR = \frac{\text{จำนวนอาหารที่กิน (กิโลกรัม)}}{\text{น้ำหนักตัวสุกรที่เพิ่มขึ้น (กิโลกรัม)}}$

ปัจจุบันของกระแสเงินสดรับในแต่ละปีของโครงการกับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนโครงการ โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกโครงการ คือโครงการที่ NPV มีค่าเป็นบวก ซึ่งชี้ให้เห็นว่า มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนมากกว่ามูลค่าปัจจุบันของต้นทุน (2) อัตราผลตอบแทนของโครงการ (Internal Rate of Return หรือ IRR) คืออัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายโครงการลงทุนซึ่งจะเป็นอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการ ส่วนหลักเกณฑ์การตัดสินใจคืออัตราผลตอบแทนของโครงการมีค่ามากกว่าอัตราคิดลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (3) อัตราผลตอบแทนทางการบัญชี (Accounting Rate of Return หรือ ARR) หรือ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ย (Average Rate of Return) เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของโครงการลงทุนโดยใช้ผลกำไรสุทธิที่จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีเทียบกับเงินลงทุน (4) งวดระยะเวลาในการคืนทุน (Payback Period) เป็นการพิจารณาว่าโครงการลงทุนนั้นจะสามารถทำรายได้ให้แก่งานการจนกระทั่งคุ้มค่างบกับเงินลงทุนเริ่มแรก (Initial Investment) ในช่วงระยะเวลาใด (5) อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio หรือ B/C ratio) คือ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนตลอดอายุโครงการ โดยจะเลือกโครงการที่ B/C ratio มีค่ามากกว่า 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ได้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่ลงไป (Vernimmen, 2005)

4. วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคือฟาร์มสุกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง จำนวน 83 ราย โดยเลือกศึกษาเฉพาะฟาร์มเลี้ยงสุกรขุนขนาดกลางและขนาดย่อม² ที่มีการเลี้ยงสุกรขุนไม่เกิน 1,000 ตัวต่อการเลี้ยงต่อรอบ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 ราย แบ่งเป็นฟาร์มที่เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ จำนวน 18 ราย และฟาร์มที่เลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง จำนวน 16 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)

² ฟาร์มขนาดย่อม คือ ฟาร์มที่มีการเลี้ยงสุกรขุนจำนวน 50-500 ตัวต่อรอบ และฟาร์มขนาดกลาง คือ ฟาร์มที่มีการเลี้ยงสุกรขุนจำนวน 501-1,000 ตัวต่อการเลี้ยงต่อรอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำไปสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกษตรกร ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การลงทุน ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรในแต่ละแบบซึ่งแบบเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลรายละเอียดการเลี้ยงสุกรขุนและโรงเรือน
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลต้นทุนในการทำฟาร์มสุกร
- ส่วนที่ 5 ข้อมูลผลตอบแทนในการทำฟาร์มสุกรต่อรอบ
- ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมจากแบบเก็บข้อมูลจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนโดยใช้วิธีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) วิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) วิธีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Internal Rate of Return: IRR) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: B/C ratio) อัตราผลตอบแทนทางการบัญชี (Accounting Rate of Return: ARR) และการวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ (Sensitivity Analysis)

5. ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 60 และเพศหญิง ร้อยละ 40 เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 85 ของเกษตรกรทั้งหมด เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรแบบอิสระส่วนใหญ่มีประสบการณ์เลี้ยงสุกรขุน

มากกว่า 20 ปีในขณะที่เกษตรกรที่ทำฟาร์มแบบรับจ้าง นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรมักทำฟาร์มสุกรขุนควบคู่ไปกับการทำการเกษตรประเภทอื่น ๆ โดยฟาร์มสุกรขุนขนาดกลางและขนาดย่อมเหล่านี้มักใช้แรงงานในครัวเรือน นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังพบว่า เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่ นิยมเลี้ยงสุกรพันธุ์ผสม 3 สายพันธุ์ ได้แก่

เลี้ยงมีประสบการณ์เลี้ยงสุกรขุนมาเป็นระยะเวลา 11-15 ปี พันธุ์แลนด์เรซ พันธุ์ลาร์จไวท์ และพันธุ์ดิวอี้คเจอร์ซี่ โดยปริมาณการเลี้ยงสุกรของฟาร์มสุกรขุนแบบอิสระมีจำนวนเฉลี่ย 422.84 ตัวต่อรอบ และการเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงมีจำนวนเฉลี่ย 536.67 ตัวต่อรอบ

ตารางที่ 2 ปริมาณสุกรที่เลี้ยงต่อรอบ (หน่วย : ตัว)

ปริมาณสุกรขุนที่เลี้ยง (ต่อรอบ)	แบบอิสระ			แบบรับจ้างเลี้ยง		
	จำนวน ฟาร์ม	จำนวนตัว เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน ฟาร์ม	จำนวนตัว เฉลี่ย	ร้อยละ
50 - 500 ตัว	15	245.67	83.30	3	433.33	18.75
501 - 1000 ตัว	3	600.00	16.70	13	640.00	81.25
รวมเฉลี่ย	18	422.84	100.0	16	536.67	100.0

ระยะเวลาในการเลี้ยงสุกรขุนทั้งสองรูปแบบ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การเลี้ยงสุกรระยะเล็ก 2) การเลี้ยงสุกรระยะรุ่น และ 3) การเลี้ยงสุกรระยะขุน โดยระยะเวลาการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ยต่อรอบสำหรับการเลี้ยงสุกรแบบอิสระเท่ากับ 133 วัน และการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง เท่ากับ 129 วัน น้ำหนักเฉลี่ยแรกเข้าของลูกสุกรของฟาร์มที่มีการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระและการเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยง เท่ากับ 20 กิโลกรัมและ 6 กิโลกรัมต่อตัวตามลำดับ และน้ำหนักตัวของสุกรก่อนส่งตลาดของฟาร์มที่เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงจะมีน้ำหนักตัวเฉลี่ยเท่ากับ 110-115 กิโลกรัมต่อตัวเท่ากัน

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุน

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกร ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของต้นทุน แบ่งเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยพิจารณาแยกตามรูปแบบของการเลี้ยง คือรูปแบบการทำฟาร์มสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง ผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนต่อตัวของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อมแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อม(หน่วย: บาทต่อตัว)

ต้นทุน	แบบอิสระ	แบบรับจ้างเลี้ยง
ต้นทุนผันแปร:		
ค่าพันธุ์สุกร	1,814.59	-
ค่าอาหาร	4,851.32	-
ค่าจ้างแรงงาน	271.05	175.27
ต้นทุนผันแปรอื่น	147.26	215.15
ต้นทุนผันแปรรวม	7,084.22	390.42
ต้นทุนคงที่:		
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์*	92.12	96.52
ต้นทุนคงที่รวม	92.12	96.52
ต้นทุนรวม	7,176.35	486.94

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ต้นทุน	แบบอิสระ	แบบปรับข้างเคียง
ผลตอบแทน:		
รายได้จากการจำหน่ายสุกร	8,271.78	-
รายได้ค่าจ้างเลี้ยง	-	450.90
รายได้อื่น	107.18	62.69
รายได้รวม	8,378.96	513.59
กำไรสุทธิ	1,202.61	26.65

หมายเหตุ : * กำหนดให้ อาคารโรงเรือน มีอายุการใช้งานเท่ากับ 20 ปี และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีอายุการใช้งาน 10 ปี

จากตารางที่ 3 ต้นทุนการเลี้ยงสุกรประกอบด้วย (1) ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าพันธุ์สุกร ค่าอาหาร ค่าจ้างแรงงาน และต้นทุนผันแปรอื่น เช่น ค่ายาวัคซีน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม ต้นทุนเงินลงทุน และภาษี และ (2) ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ต้นทุนจากการลงทุนในโรงเรือนและอุปกรณ์ โดยผลการศึกษา ต้นทุนการเลี้ยงสุกรทั้ง 2 รูปแบบ พบว่า ต้นทุนรวมของการเลี้ยงสุกรแบบปรับข้างเคียงเท่ากับ 486.94 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนผันแปร 390.42 บาท และต้นทุนคงที่ 96.52 บาท ต้นทุนรวมของการเลี้ยงสุกรแบบอิสระต่อตัวเท่ากับ 7,176.35 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปร 7,084.22 บาท และต้นทุนคงที่ 92.12 บาท

ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกร พบว่า การเลี้ยงสุกรแบบอิสระมีผลตอบแทนเป็นรายได้จากการจำหน่ายสุกรเฉลี่ยต่อตัว เท่ากับ 8,378.96 บาท (น้ำหนักสุกร x ราคาเนื้อสุกรเฉลี่ย กิโลกรัมละ 74 บาท³) ในขณะที่ การเลี้ยงสุกรแบบปรับข้างเคียงจะมีผลตอบแทนมาจาก รายได้ค่าจ้างเลี้ยงเฉลี่ย กิโลกรัมละ 4 บาท รวมรายได้เฉลี่ย 513.59 บาทต่อตัวนอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ทั้ง 2 รูปแบบ ยังได้รับผลตอบแทนที่เป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงสุกร ได้แก่ ผลตอบแทนจากการขายมูลสุกรแห้ง และกระสอบอาหาร โดยฟาร์มอิสระจะมีผลตอบแทนเพิ่มเติมจากการขายสุกรคัดทิ้ง ในขณะที่ฟาร์มปรับข้างเคียงจะไม่มีผลตอบแทนในส่วนนี้ เพราะต้องคืนซากสุกรคัดทิ้งให้กับบริษัทผู้สัญญา โดยสรุป การเลี้ยงสุกรแบบอิสระจะมีกำไรสุทธิเท่ากับ 1,202.61 บาทต่อตัว คิดเป็นร้อยละ

14.35 ของรายได้รวม และการเลี้ยงสุกรแบบปรับข้างเคียงมีกำไรสุทธิ เท่ากับ 26.65 บาทต่อตัว คิดเป็นร้อยละ 5.18 ของรายได้รวม ตามลำดับ

การวิเคราะห์การลงทุนในการเลี้ยงสุกร

การวิเคราะห์การลงทุนในการเลี้ยงสุกร ผู้วิจัย กำหนดจำนวนเลี้ยงสุกรขุนทั้งสิ้น 500 ตัวต่อรอบการเลี้ยง โดยค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกของการทำฟาร์มสุกร ขนกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย การลงทุนในโรงเรือน โรงเก็บ ค่าผสมอาหาร และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครื่องสูบน้ำและระบบน้ำ เครื่องผสมอาหาร เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องฟนยาฆ่าเชื้อ รถเข็น ถังอาหาร รถจักรยานยนต์พ่วงข้าง โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระสามารถกำหนดรูปแบบโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามแนวทางของตนเอง โดยส่วนใหญ่จะก่อสร้างโรงเรือนแบบเปิด ซึ่งมีต้นทุนเฉลี่ย เท่ากับ 1,501,273 บาท ในขณะที่เกษตรกรที่ทำสัญญาแบบปรับข้างเคียงกับบริษัทผู้สัญญาจะกำหนดรูปแบบโรงเรือนและอุปกรณ์ในลักษณะโรงเรือนแบบปิด (Closed farming system) ซึ่งจะต้องก่อสร้างในรูปแบบเฉพาะและต้องติดตั้งระบบควบคุมอุณหภูมิด้วยพัดลมไอน้ำ โดยมีต้นทุนเฉลี่ย เท่ากับ 1,831,848.73 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานระหว่างรอบของการทำฟาร์มสุกรทั้ง 2 รูปแบบ จะเป็นต้นทุนผันแปรทั้งจำนวนที่ต้องจ่ายชำระเป็นเงินสด โดยการเลี้ยงสุกรแบบอิสระ มีต้นทุนเฉลี่ยรอบละ 7,084,224.72 บาท ในขณะที่การเลี้ยงสุกรแบบปรับข้างเคียงมีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 390,417.93 บาท ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับเป็นเงินสดในแต่ละรอบ เท่ากับ 8,378,957.25 บาท และ 513,588.59 บาทตามลำดับ

³ข้อมูลราคาสุกรมีชีวิต ณ ปี 2557, กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์

เงินลงทุนสุทธิจากการดำเนินงานในฟาร์มสุกรขุนขนาด เลี้ยง แสดงดังตารางที่ 4
ขนาดกลางและขนาดย่อมแบบเลี้ยงอิสระ และแบบรับจ้าง

ตารางที่ 4 เงินลงทุนสุทธิจากการดำเนินงานในฟาร์มสุกรขุนขนาดกลางและขนาดย่อม (หน่วย : บาทต่อฟาร์ม)

	แบบอิสระ		แบบรับจ้างเลี้ยง	
	ปีที่ 0	ปีที่ 1-20	ปีที่ 0	ปีที่ 1-20
ค่าใช้จ่ายลงทุนโรงเรือนและอุปกรณ์	1,501,273	-	1,831,848.73	-
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแต่ละรอบ		7,084,224.72		390,417.93
ผลตอบแทน (รายได้)		8,378,957.25		513,588.59
เงินสตรีม (จ่าย) สุทธิ	(1,501,273)	1,294,732.53	(1,831,848.73)	123,170.66

การวิเคราะห์การลงทุนในการเลี้ยงสุกรขุน ผู้วิจัย กำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 7 ต่อปีเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยผลการวิเคราะห์การลงทุนในฟาร์มสุกรขุนขนาดกลาง และขนาดย่อมแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง แสดงดัง ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การลงทุนในฟาร์มสุกรขุนขนาดกลางและขนาดย่อมแบบเลี้ยงอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยง

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุน	แบบอิสระ	แบบรับจ้างเลี้ยง
ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP)	1 ปี 2 เดือน	14 ปี 10 เดือน
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV)	12,215,123.06 บาท	- 526,978.80 บาท
อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (Benefit Cost Ratio: BCR)	1.18	0.91
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR)	86.25%	3.00%
อัตราผลตอบแทนทางบัญชี (Accounting Rate of Return: ARR)	86.00%	7.00%

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การลงทุนทำ ฟาร์มสุกรขุน พบว่า การเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมีมูลค่า ปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 12,215,123.06 บาท มี อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (BCR) เท่ากับ 1.18 อัตรา ผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 86.25 และอัตรา ผลตอบแทนทางบัญชี (ARR) เท่ากับร้อยละ 86 ซึ่งตัว วัดผลทางการเงินดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการลงทุนเลี้ยง สุกรขุนแบบอิสระมีความเป็นไปได้และคุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่ามากกว่า 0 และอัตราส่วน รายได้ต่อค่าใช้จ่ายมากกว่า 1 สำหรับอัตราผลตอบแทน จากการลงทุน หรือ IRR มีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ หรือค่าเสียโอกาสในการลงทุนร้อยละ 7 ต่อปีและเมื่อ พิจารณาระยะเวลาคืนทุน พบว่า การลงทุนเลี้ยงสุกรขุน แบบอิสระมีระยะเวลาคืนทุนเพียง 1 ปี 2 เดือน ในขณะที่ การลงทุนทำฟาร์มสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง พบว่า เป็นการ ลงทุนที่ไม่คุ้มค่า เนื่องจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ต่ำ กว่า 0 คือ เท่ากับ -526,978.80 บาท และอัตราส่วนรายได้

ต่อค่าใช้จ่าย (BCR) เท่ากับ 0.91 และเมื่อพิจารณาอัตรา ผลตอบแทนจากการลงทุนพบว่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 3 และอัตราผลตอบแทนทางบัญชี (ARR) เท่ากับร้อยละ 7 อีกทั้งระยะเวลาคืนทุนนานถึง 14 ปี 10 เดือน และผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของ โครงการเลี้ยงสุกรแบบอิสระ พบว่า ต้นทุนสามารถเพิ่มขึ้น ได้ประมาณร้อยละ 16.28 จึงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 0 และผลตอบแทนสามารถลดลงได้ประมาณร้อยละ 13.76 จึงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 0 หากต้นทุน เพิ่มขึ้นหรือราคาขายลดลงมากกว่านี้จะทำให้เกษตรกร ประสบปัญหาขาดทุน ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ความ อ่อนไหวของโครงการเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยง พบว่า ต้นทุนควรจะลดลงประมาณร้อยละ 12.74 จึงจะทำให้มูลค่า ปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 0 และผลตอบแทนควรจะต้องเพิ่มขึ้น อีกประมาณร้อยละ 9.69 จึงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 0 ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความคุ้มค่าในการลงทุน

6. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงในจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมีต้นทุนผันแปรต่อตัวสูงกว่าการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง เนื่องจากในการเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยงนั้นบริษัทคู่สัญญาจะรับผิดชอบต้นทุนผันแปรหลัก ได้แก่ ค่าพันธุ์สุกร ค่าอาหาร ค่ายาและวัคซีน ในขณะที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระจะต้องรับภาระต้นทุนผันแปรเองทั้งหมด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในส่วน of ต้นทุนคงที่ซึ่งเป็นการลงทุนในโรงเรือนและอุปกรณ์ พบว่า ต้นทุนคงที่ของการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงสูงกว่ารูปแบบการเลี้ยงแบบอิสระทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระสามารถกำหนดรูปแบบโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามแนวทางของตนเอง โดยส่วนใหญ่จะก่อสร้างโรงเรือนแบบเปิด ในขณะที่เกษตรกรที่ทำสัญญาจ้างเลี้ยงจะต้องสร้างโรงเรือนแบบปิด ตามข้อกำหนดของบริษัทคู่สัญญา ซึ่งจะมีต้นทุนการก่อสร้างสูงกว่าเนื่องจากต้องก่อสร้างในรูปแบบเฉพาะและต้องติดตั้งระบบควบคุมอุณหภูมิด้วยพัดลมไอน้ำส่วนผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุนพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระได้รับผลตอบแทนจากการขายสุกรเป็นจำนวนเงินสูงกว่าเมื่อเทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับเป็นค่าจ้างเลี้ยงสุกรจากบริษัทคู่สัญญา ผลการวิจัยนี้สรุปว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระมีกำไรจากการเลี้ยงสุกรขุน 1,202.61 บาทต่อตัวในขณะที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงมีกำไรเพียง 26.65 บาทต่อตัวซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กันยารัตน์ วงศ์ไชย(2553)รัตนพล ทวะชาลี(2548) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงมีผลขาดทุนจากการเลี้ยงสุกรขุน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของเบญจพรรณและคณะ (2555) ได้สรุปไว้ว่าการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ผลสรุปที่สำคัญของการวิจัยนี้ คือ ผลการวิเคราะห์การลงทุน นั่นคือเมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุนของการเลี้ยงสุกรทั้ง 2 แบบ ในขนาดการลงทุนที่เท่ากัน ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมีอัตราผลตอบแทนภายในและอัตราผลตอบแทนทางบัญชีสูงกว่าฟาร์มสุกรขุน

แบบรับจ้างเลี้ยง นอกจากนี้ฟาร์มสุกรขุนแบบอิสระยังมีระยะเวลาการคืนทุนเร็วกว่าแบบจ้างเลี้ยงถึง 10.16 เท่า และมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก ในขณะที่มูลค่าปัจจุบันสุทธิของฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยงมีค่าเป็นลบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่คุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งผลสรุปจากการวิจัยนี้ขัดแย้งกับข้อสรุปของรัตนพล ทวะชาลี (2548) ที่สรุปว่าการลงทุนเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยงมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน เนื่องจากมี NPV เป็นบวก BCR มากกว่า 1 และ IRR มากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ความแตกต่างของผลการวิเคราะห์มีสาเหตุมาจากความแตกต่างของช่วงเวลาในการศึกษาซึ่งต่างกัน 10 ปี ทำให้เกิดความแตกต่างทั้งในด้านต้นทุนและราคาจำหน่ายสุกรที่เปลี่ยนแปลงไป

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระจะทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการเลี้ยงสุกรขุนแบบรับจ้างเลี้ยง อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจะต้องรับภาระต้นทุนค่าพันธุ์สุกร และค่าอาหาร ซึ่งเป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนสูง อีกทั้งจะต้องรับภาระความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสุกร ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางร่วมกันในการลดต้นทุน อาทิ การหาพันธุ์สุกรที่มีคุณภาพด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าการซื้อพันธุ์สุกรที่มีราคาสูง หรือการกำหนดสูตรผสมอาหารที่ได้มาตรฐานและต้นทุนต่ำกว่า การซื้ออาหารสำเร็จรูป การส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าพลังงานโดยการผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลสุกร ซึ่งนอกจากจะช่วยลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังช่วยลดปัญหามลภาวะจากการเลี้ยงสุกรได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ควรมีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในด้านการตลาด รวมถึงการลดความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาตลาดของสุกร อีกทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามา มีบทบาทในการช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยงที่ยังได้รับผลตอบแทนต่ำและไม่คุ้มค่ากับการลงทุน โดยการกำหนดแนวทางและนโยบายในการผลักดันให้เกิดสัญญาที่เป็นธรรมและแบ่งปันความเสี่ยงเพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการรับจ้างเลี้ยงที่ยุติธรรม และคุ้มค่าต่อการลงทุน รวมทั้งการส่งเสริมการทำงานในรูปแบบสหกรณ์ หรือ กลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองที่ดีขึ้นให้แก่กลุ่มเกษตรกร

บรรณานุกรม

- กันยารัตน์ วงศ์ไชย. (2553). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของสุกรขุนประเภทที่มีสัญญาผูกพันกับการเลี้ยงแบบอิสระ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2548). การเลี้ยงสุกร. พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักการพัฒนาศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร.
- จิตโสภณ บุญประเสริฐ จินดา ขลิบทอง และภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2555). สภาพการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนรับจ้างเลี้ยง บริษัท เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก. ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2.
- เนตรดาว เกาถวิล. (21 มิถุนายน 2556). เกษตรพันธสัญญา(แย่?) + เกษตรอินทรีย์(ดี?) แต่บางทีก็มาแพ้คู่. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2556 จาก <http://www.prachatai.com/journal/2013/06/47316>
- เบญจพรรณ เอกะสิงห์ จีรวรรณ กิจชัยเจริญ และพรสิริ สืบพงษ์สังข์. (2555). ความเสี่ยงในการเกษตรระบบพันธสัญญา ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิติพีร์ รวมเมฆ. (2557). รูปแบบและปัจจัยแห่งความสำเร็จของ Contract Farming ในประเทศไทย: กรณีศึกษา Contract Farming สุกร. วารสารบริหารธุรกิจ, 37(141). 48-71.
- รัตนพล ทะชาลี. (2548). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนสุกรขุนขนาดเล็กของเกษตรกรอิสระและรับจ้างเลี้ยง ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. (มิถุนายน 2555). การแข่งขันในอุตสาหกรรมการผลิตสุกรใน AEC. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (9 ตุลาคม 2557). สถานการณ์สุกร ปี 2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2557 จาก http://www2.oae.go.th/forecast/16_DEC2557/Thai/al/wh_04.pdf
- Prowse, M. (2012). *Contract Farming in Developing Countries-A Review*. Agence Francise de Development Retrieved 9 October 2013. from <http://www.afd.fr/webdav/shared/PUBLICATIONS/RECHERCHE/Scientifiques/A-savoir/12-VA-A-Savoir.pdf>
- Raiborn, C., Kinney, M., & Prather-Kinsey. (2006). *Cost Accounting*. Singapore: Thomson South-Western.
- Sriboonchitta, S. & Wiboonpongse, A. (2008). *Overview of Contract Farming in Thailand: Lessons Learned (Discussion Paper No.112)*. Retrieved 9 October 2013. from <http://www.fao.org/uploads/media/ADB1%20contract%20farming%20thailand.pdf>
- Vernimmen, Pierre. (2005). *Corporate Finance: Theory and Practice*. Chichester: Wiley.

